

Denizyolları işletme kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 5/VI/1933 - Sayı : 2419)

No.
2239Kabul tarihi
29 - V - 1933

BİRİNCİ MADDE — Türkiye sahillerinde muntazam posta seferleri işi Devlet inhisarına alınmıştır. Bu inhisar Denizyolları işletme müdürlüğü tarafından işletilir.

Ancak 4 üncü maddede tayin olunan evsaf ve şeraiti haiz olmak üzere bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren en çok altı ay zarfında teşekkül edecek Türk anonim şirketinin de Denizyolları işletme müdürlüğü ile birlikte muntazam posta seferleri içinde çalışmağa hakkı olduğu gibi sekizinci madde mucibince teşekkül edecek diğer Türk anonim şirketlerinin dahi bu işlerde çalışmasına Hükûmetçe müsaade olunabilir.

İKİNCİ MADDE — Aşağıdaki sayılı işler (Türkiye sahillerinde muntazam posta seferlerinden) madut değildir:

- A) Şilepçilik işleri,
- B) Limanlar ve körfezlerdeki imtiyazlı iç hatlar nakliyatı,
- C) Muntazam posta seferleri yapan müesseselerin muntazam vapurlar işletemediği iskele ve limanlar arasında ve işlettiği iskele ve limanlarla işletemediği iskele ve limanlar arasında makinalı ve makinasız gemiler ile yapılacak nakliyat,
- D) Liman hudutları içindeki her nevi nakliyat,
- E) Marmarada 18 rüsum tonilâtosundan ve Akdeniz ve Karadenizde 30 rüsum tonilâtosundan aşağı makinalı ve makinasız gemilerle yapılacak her nevi nakliyat,
- F) Türk limanlarile cenebi limanları arasında yapılacak her nevi nakliyat,
- G) Makinalı ve makinasız hususî gemiler ile yapılacak tenezzüh ve tetkik seyahatleri.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Navlun mukavelesine merbut olmak şartile makinalı veya makinasız gemilerle Türk limanları arasında yapılan alelûmum tek cins eşya nakliyatı ile İstanbul limanı hariç olmak üzere münhasıran iki Türk limanı arasında yapılan her nevi yük ve hayvan nakliyatı ve en çok üç Türk limanından bir veya iki Türk limanına yapılan azamî üç cins eşya ve hayvan nakliyatı şilepçilik sayılır.

Şileplerde gemi adamlarile sahip ve müstecirleri ve bunların efradı aileleri, sigortacılar, mukrizler, yük ve hayvan sahip ve muhafızları ve çobanları kumpanyanın acentası ve memur ve müfettişleri yolcudan madut değildir. Yalnız bunların adedi, gemi adamları ve hayvan çobanları müstesna olmak üzere her seferde on iki kişiyi geçemez.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Muntazam posta seferleri işini birinci madde mucibince işletmeğe teşrik edilecek olan türk anonim şirketinin aşağıda sayılı evsaf ve şeraiti haiz bulunması meşruttur:

- A) Eshamının nama muharrer ve Türklere muhtas olması,
- B) Halen mevcut ve posta seferleri yapan türk armatörlerinden bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren on beş gün zarfında İktisat vekâletine bir beyanname vermek suretile teşekkül edecek şirkete iştirâk talebini bildirmiş olanları ihtiva etmiş bulunması (bu fıkra mucibince verilecek iştirak beyannamelerine

şirkete aynî sermaye olarak konması teklif edilecek vapurlar ile içindeki alât ve edevatın müfredathı ve sahipleri tarafına imzalı bir listesi raptolunmak mecburidir),

C) Aynî ve naktî olarak tediye edilmiş sermayenin en az yarım milyon lira olması.

BEŞİNCİ MADDE — İktisat vekâletince gösterilecek lüzum üzerine birinci madde mucibince teşekkül edecek türk anonim şirketinin tezyidi sermayeye mecbur olması ve bu takdirde çıkarılacak hisse senetlerinden ne kadarının eski hissedarlara ve ne kadarının yeni taliplere satılması lâzımgeldiğini İktisat vekâleti tayin ve takdir eder.

ALTINCI MADDE — Dördüncü maddede yazılı anonim şirketine aynî sermaye olarak ancak mezkûr maddenin (B) fıkrası mucibince verilen listelerde gösterilmiş olup postacılığa salih bulunan ve şimdiye kadar postacılıkta muntazam veya gayrimuntazam surette çalıştığı tesbit edilen vapurlar ve bunlar içindeki alât ve edevat kabul olunur. Bu hususta karar ittihazi ve kıymet takdiri muameleleri İktisat vekâletinin tayin edeceği iki zatte vapurcular birliği tarafından intihap olunacak iki zatten ve İstanbul Ticaret Odasına vapurcular haricinden ve mütehassıslar arasından müntehapbir zatten mürekkep beş kişilik bir heyet tarafından bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren azamî üç ay nihayetine kadar yapılır. Bu heyetin reisi İktisat vekâleti tayin eder. Heyet takdir ettiği kıymetleri veya vapurlar hakkında verdiği kararları her vapur için ayrı bir mazbata ile vapur sahibine, vapurcular birliğine ve İktisat vekâletine fahriyen bildirir.

Takdir olunan kıymetlere ve şirkete girmesine veya girmemesine karar verilen vapurlara, mazbatanın tebliğinden itibaren, on gün zarfında heyet azasından biri veya o vapur sahibi tarafından itiraz vukuunda İstanbul Birinci ticaret mahkemesi reisinin hakemliğine müracaat olunur. Reis kendisine müracaat tarihinden itibaren on beş gün zarfında kararını verir. Reisin vereceği karar kadıdır. Takdir heyetinin masarifi alâkadar anonim şirket tarafından ve hakem masarifi hakeme gidenler tarafından ödenir.

YEDİNCİ MADDE — Dördüncü maddede muharrer anonim şirketin tanzim edilecek esas mukavelenamesinin mevaddında müessisler uyuşamazlarsa maddenin şekli İktisat vekâletince tesbit olunur ve şirketin bu kanunla taayyün eden vazife ve mecburiyetlerine ait hususatı İktisat vekâleti lüzum gördüğü surette resen mukaveleye dercedebilir.

SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren üç sene sonra asgarî bir milyon lira tediye edilmiş sermaye ile teşekkül edecek olan türk anonim şirketlerinin de birinci maddede yazılı müesseseler ile birlikte işbu kanun dairesinde muntazam posta seferleri işinde çalışmasına Hükûmet müsaade edebilir.

DOKUZUNCU MADDE — Muntazam posta seferleri işini işletecek olan müesseselerin sefere tahsis edecekleri gemilerin Hükûmetçe tayin olunacak evsaf ve şeraiti haiz bulunmaları şarttır. İktisat vekâletince tesbit olunan evsaf ve şerait noktasından bu gemileri her zaman kontrol ettirmeğe ve şeraiti haiz olmayanları seferden menetmeğe mezkûr vekâlet salâhiyettardır.

ONUNCU MADDE — Türk bayrağı altına girecek bütün vapurların umumî evsafı bir nizamname ile tesbit ve bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren iki

ay zarfında ilân olunur. İlân tarihinden sonra ancak bu evsaf dahilinde muba-
yaa ve inşa edilecek vapurlara türk bayrağı çekmek hakkı verilebilir.

ON BİRİNCİ MADDE — İktisat vekâleti her sene iptidasından muntazam
posta seferleri için:

- A) Türkiye sahilinde işletilecek denizyollarını,
- B) Her denizyolunun başlangıç, uğrak ve son liman ve iskelelerini,
- C) Her yolda yapılması mecburî sefer adedini tayin ve ilân eder.

Muntazam posta seferi işini işletecek müesseseler yukarıki fıkra mucibince
yapılacak seferleri aralarında taksim ederler. Şayet bu müesseseler aralarında
uyuşamazlarsa Marmara, Akdeniz ve Karadeniz hatlarının kabiliyetine göre bu
hatlarda çalışacak gemilerin miktarını tahdit, hareket gün ve saatlerini tayin
ve bu günleri malik oldukları tonajı nazarı dikkate alarak inhisarı işleten mües-
seseler arasında taksim keyfiyeti, deniz ve hava işleri müsteşarlığının riyaseti
altında toplanacak ve İktisat vekâletince erbabı ihtisas arasından intihap edile-
cek iki zat ile müesseseleri temsil eden birer zatten mürekkep beş kişilik bir
komisyon tarafından yapılır. Komisyon kararları ekseriyetle verilir ve İktisat
vekâletince tasdik edildikten sonra meri olur.

ON İKİNCİ MADDE — Muntazam posta seferleri işinin, işleten müesseseleri
gemilerile naklolunacak yolcu ve eşya ve hayvan navlun tarifesi, her sene mart
ayında Deniz ve hava işleri müsteşarlığının riyaseti altında müesseselerin birer
murahhası ile umum ticaret odaları kongresi tarafından üç sene müddetle va-
purlar haricinde intihap edilecek üç mütehassıs azadan ve İktisat vekâletin-
ce tayin edilecek bir mütehassıs murahhası mürekkep yedi kişilik bir heyet
tarafından kamara ve mevkilerin ve eşyanın sınıfına ve cinsine göre tesbit olu-
nur. Bu tarifeler İktisat vekâletinin tasdikile meri olur. Tasdik olunan tarife
aynen tatbik edilmek mecburidir. Bu tarifelerin dununda veya fevkinde ücret
almamaz. Yeni tarifelerin tasdikına kadar bir evvelki tarife tatbik olunur.
Tarifeler İktisat vekâletinin göreceği lüzum veya müesseselerin mucip sebeplerle
vekâlete vaki olacak müraعاتleri üzerine muayyen vaktinden evvel dahi deęiş-
tirilebilir. Umum ticaret odaları kongresinin içtimama kadar kongrenin intihap
edeceği azalar muvakkaten İstanbul ticaret odasıca seçilir. İlk tarife bu kamu-
nun meriyeti tarihinden itibaren azamî üç ay zarfında yapılacaktır.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Muntazam posta seferleri işini işleten müesseseler,
Türkiye sahillerindeki denizyollarında Devlet postasını, posta kanunu mu-
cibince meccanen taşımağa mecburdurlar.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Muntazam posta seferleri işini işleten müesse-
seler İktisat vekâletince miktar ve ücretleri tayin edilecek mülâzım, kaptan ve
çarkçı istihdamına ve staj görmek üzere Yüksek deniz ticaret mektebi talebisi-
nin muallimleriyle birlikte kendi gemilerile seyahatlerini temine mecburdurlar.

ON BEŞİNCİ MADDE — Ecnebi limanlara açılması lâzımgelen hatlar için
muntazam posta seferlerini işleten müesseselere bir mecburiyet tahmil olunamaz.

ON ALTINCI MADDE — Deniz ticareti müdürleri veya tayin edeceği me-
murlar vasıtasile inhisarı işleten müesseselerin bütün muamelâtını her zaman
murakabe ve teftiş ettirmeğe İktisat vekâleti salâhiyettardır.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanunla teşekkül edecek olan anonim şirketler
nezdine İktisat vekâletince daimî birer murakıp tayin olunur. Murakıpler bu
kanun mucibince müesseseye tahmil edilen vazifenin ifa edilip edilmediğini mu-

rakabe ve İktisat vekâletinin vereceği direktif dahilinde şirket muamelâtı umumiyesini teftiş ederler. Murakiplerin tahsisatı Vekâletçe tayin ve müesseselere Hazineye tesviye olunur.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanun hükümlerine muhalefet edenlerle muayyen tarifeleri tatbik etmeyen veya her ne suretle olursa olsun bu tarifelerin tatbik edilememesi halinde husule gelecek neticelerin istihsaline müsait muamele yapanlar hakkında 100 liradan 10 000 liraya kadar para cezası hükmedilir. ayrıca gemileri de bir aydan bir seneye kadar seferden menolunabilir.

Tekerrürü halinde para cezası bin liradan aşağı hükmedilemez.

ON DOKUZUNCU MADDE — Türkiye iskele ve limanları arasında posta seferleri hizmetinin Devlet idaresine alınmasına dair 2068 numaralı kanun mülgadır.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunda mevcut inhisara ait hükümler icap eden hazırlıkların bitirilmesi için 1 haziran 1933 tarihinden itibaren üç ay sonra tatbik edilecektir.

YİRMİNCİ MADDE — Bu kanun 1 haziran 1933 tarihinden muteberdir.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

31 mayıs 1933

<i>Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	30 - V - 1933 ve 1/600
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	31 - V - 1933 ve 4/534
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa 14 26 15 , 384,417:419